Ч. 223 (10.960). Львів субота 9. жовтня 1926. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів
Гол. Редактор приймає від 11—12. год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 151 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Радянсько-литовський пакт.

Текст умови.

„Вісти", офіціоз українського радянського уряду, подають отсей дослівний текст радянсько-литовського пакту про неагресію:

Москва, 29. (Тарс). Оголошено текст угоди між Союзом Радянських Соціялістичних Республик та Литовською Республикою. Угода говорить:

„Центральний Виконавчий Комітет Союзу Радянських Соціялістичних Республик — з одного боку, та президент Литовської Республики — з другого, переконані, що інтереси народів Союзу Радянських Соціялістичних Республик і Литви потрібують постійного співробітництва, основаного на довірі та для допомоги, в міру своїх сил, підтримці загального миру, умовилися скласти угоду для розвитку дружніх відносин між ними. Для цього вони призначили своїми уповноваженими: Центральний Виконавчий Комітет Союзу Соціялістичних Республик — Георгія Чичеріна, члена Центрального Виконавчого Комітету Союзу Радянських Соціялістичних Республик, народнього комісара закордонних справ, та Сергія Олександровського, уповноваженого представника Радянських Соціялістичних Республик у Литві, президента Литовської Республики — Миколаса Сліжевичюса, міністра президента, міністра юстиції та виконавця обовязків міністра закордонних справ Литовської Республики, Юргіса Балтрушайтиса, надзвичайного посла й уповаженого міністра Литовської Республики, що зустрілися в Москві і по розгляді своїх повноважень, найдених в належній формі та в законному порядку, прийняли такі постанови:

Артикул 1. Мирова угода між Росією та Литвою, складена в Москві 12-го липня 1920 року, якої всі постанови її зберігають всю свою силу та непорушність, лишається підставою для відносин між Союзом Радянських Соціялістичних Республик та Литовською Республикою.

Артикул 2. Союз Радянських Соціялістичних Республик та Литовська Республика обопільно зобовязуються шанувати при всіх обставинах суверенітет та територіяльну цілість і недоторканість один одного.

Артикул 3. Кожна з обох сторін, що складають угоду, зобовязується утримуватися від будь-яких агресивних вчинків проти другої сторони. Колиб на одну з цих сторін, не зважаючи на її миролюбиву поведінку, напала одна або кілька третіх держав, друга з цих сторін зобовязується не допомагати цій одній або кільком третім державам в їхній боротьбі проти нападеної сторони.

Артикул 4. Якщо треті держави складуть політичну угоду, скеровану проти однієї з сторін, що складають цю угоду, або коли в звязку з конфліктом згаданого в артикулі 3-му другого уступу характеру, або коли одна з цих сторін не буде замішана в збройних сутичках, треті держави утворять коаліцію для того, щоб економічно чи фінансово бойкотувати одну з сторін, що складають цю угоду, друга договірна сторона до такої угоди або до такої коаліції не приставатиме.

Артикул 5. В тім разі, коли виникне конфлікт між ними, сторони, що складають угоду, погоджуються призначити комісії погодження на той випадок, колиб не вдалося розвязати конфлікт дипломатичним шляхом. Склад названих комісій, їхні права та процедура, що вони додержуватимуться її, визначиться окремою угодою, що має бути установлена.

Артикул 6. Ця угода підлягає ратифікації. Її повинно зробити протягом 6-ти тижнів з дня підписання угоди. Обмін ратифікаційних грамот відбудеться в місті Каунас.

Угоду складено російською та литовською мовами.

При тлумаченні її обидва тексти вважаться за автентичні.

Артикул 7. Ця угода набирає чинности з моменту обміну ратифікаційними грамотами й матиме силу протягом 5-ти років, за винятком артикулів першого та другого цієї угоди, що їх термін дійсности необмежений.

Чинність цієї угоди продовжуватиметься автоматично, що разу на один рік, якщо одна з сторін, принаймні на 6 місяців до кінця терміну угоди, не висловить бажання про відкриття переговорів про дальшу форму політичних взаємин обох держав.

Посвідчуючи це, уповноважені власноручно підписали цю угоду — скріпили її своїми печатками. Оригінал складено та підписано в Москві в 2-х примірниках вересня двадцять восьмого дня, тисяча девятьсот двадцять шостого року.

Г. В. Чичерін.
Сергій Олександровський.
Миколас Сліжевичюс.
Юргіс Балтрушайтіс.

З польських справ.

Польська нота до радянського уряду. — Польсько-німецькі переговори. — Буджетовий прелімінар на р. 1927/28.

Варшава, 7. жовтня 1926.

Вчора прем. Пілсудський відбув довшу конференцію з мін. закорд. справ Залеським. Темою конференції була справа відповіді польського уряду на радянсько-литовський договір. На конференції устійнено, що польський уряд вручить ноту всесоюзному радянському урядові за посередництвом польського посла в Москві. Чи аналогічні заходи будуть пороблені на терені Ліги Націй, ще не вирішено.

Дня 11. ц. м. зачинаються в Берліні знову переговори в справі польсько німецького торговельного договору. З польської сторони братимуть у тих переговорах участь сен. Бартошевич, пос. Діманд, Мархлевський і ін.

В мін-ві скарбу приготовляється тепер бюджетовий прелімінар на р. 1927/8. Прелімінар цей має прийти ок. 20. жовтня до канцелярії сойму. Уряд рахується з тим, що сойм не поладнає справи до 1. січня, тому рішив предложити соймові проект бюдж. провізорії за час від 1. січня до 1. квітня. Уряд хоче, щоб новий бюдж. рік зачинався не від 1. січня, але від 1. квітня кожнього року.

Автономна фінляндська република.

Берлин 7. жовтня 1926.

З Ревеля повідомляють, що ленінградський всесоюзний ЦІК. ухвалив утворити автономну фінляндську републику, яка має повстати на кордоні Фінляндії, на північ і полудневий схід від Ленінграду. Обійматиме ряд громад у ленінградській і гатчинській окрузі. Утворення тої републики має на ціли влекшення большовицької пропаґанди у Фінляндії створенням бази, яка мала би цілі подібні, як білоруська република у відношенні до Польщі, а молдавська у відношенні до Румунії.

Стріча Красіна з Чемберленом.

Льондон, 7. жовтня 1926.

Представник СРСР. Красін предложив Чемберленові стрічу. Розмови відбудуться на другий тиждень. Уряд СРСР. наділив Красіна повновластями для обговорення і поладоди всіх спірних справ між Англією і СРСР.

Опозиція в СРСР. зростає.

Париж, 7. жовтня 1926.

Тутешні часописи повідомляють із Москви, що адмірал Зоф перейшов до опозиції, утвореної Зіновєвом і Троцьким.

Димісія ґен. Зекта.

Берлин, 9. жовтня 1926.

Міністр краєвої оборони д-р Кеслер заявив на конференції у президента держави, що коли Гінденбург не підпише димісії нач. команданта райхсвери ген. Зекта, то він сам негайно уступить. Військові кола, головнож ген. Зект, не признаваји авторитету мін. війни, тому уступлення ген. Зекта є конечне. На наслідника ген. Зекта висувають Віртемберця Райнгарда, команданта райхсвери в Каселі. Гінденбург приняв на авдієнції ген. Зекта і Геслера. Можливо, що не прийме димісії Зекта.

Болгарія і Італія.

Рим, 7. жовтня 1926.

На авдієнції болгарського мін. закорд. справ Болгарії Бурова у Мусоліні обговорено всі справи, які мають скріпити приязнь між Болгарією і Італією.

Біржа.

Гроші.

Вчора передполуднем долар дійшов до 9·04 і більше, в полудне курс долара ослаб і впав на 9·03. В міжбанкових трансакціях платили чеки на Ню Йорк по 9·03·25, долар канад. 8·97—8·98, чеські корони 0·26—0·26·50, леї 0·04—0·04·50, франки французькі 0·25—0·25·50 франки швайцарські 1·72—1·75, фунти стерлінги 43·00—43·50.

Золото: 20 астр. корон 35·80—36·30, 20 фр. франків 33·30—33·80, 20 нім. марок 42·20—42·70, 10 рублів 45·50—46·00.

Срібло: австр. корона 0·66—0·67, 5 австр. корон 3·80—3·90, австр. фльорен 1·90—1·95, рубель рос. 2·80—2·90, копійки за рубель 1·40—1·45.

Збіжжа.

Положення на загал без зміни. Дальше пошукують жита й вівса. Поза біржою більші трансакції в промислових бараболях для експорту до Катовиць. За бараболі для їди платили 0·40. Тенденція трохи звижкова. Пшениця красва дворська 44—45, пшениця красва селянська 41·50—42·50, жито галицьке 33—33·50, ячмінь галицький броварний 30—31, ячмінь галицький 27—27·50, ячмінь пастівний 24·75—25·25, овес галицький 26·50—27·50, кукурудза румунська 29—30, бараболі промислові 5·50—5·00, фасоля біла 38—40, фасоля кольорова 30—32, фасоля красва 36—38, горох пів-Вікторія 66—72, горох полевий 40—44, бобик 31—33, вика 31—33, сіно солодке красве прасоване 8·00, солома прасована 4·00, гречка 28·50—29·00, льон 58—62, ріпак озимий 62—64, отруби житні нетто без мішка 16·25—16·50, крупи гречані 63—65, крупи ячмінні 45—49, пенцак 47·50—48, конюшина червона красва натур. 315—360, мак синій 145—155, мішки ютові виробу Страдом Варта 1·90, мішки уживані, добрі за штуку 1·80.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 450/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratora przy tymże Sądzie, że treść artykułów zamieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 2.9 (10895) z dnia 5. października 1926 pod tytułem: „Za okeanom" w ustępach między słowami: a) „Koryckoju" a „Rekord", b) pod słowami: a) [illegible] a kory Liga, c) bezrobitni [illegible] Polszczeju a Polszczeju [illegible] zrodni z § 65 a) [illegible] w dniu 1. X. 1926 roku [illegible] za sprawiedliwą [illegible] całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił w najbliższym numerze i to bezpłatnie na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Lwów, dnia 5. października 1926. Hawel.

Крапка над і.

Львів, 8. жовтня 1926.

Маленька Литва, велика Польща державний велитень — Рад. Союз — ось трикутник, в якому замикаються пристрасні політичні розмови і навіть воєнні здогади останніх днів.

Ще недавно (кінець серпня) нар. комісар закорд. справ Чічерін пропонував Польщі в імени Рад. Союзу пакт неагресії, пакт, який без надуми відкинув керманич польської закорд. політики мін. Залеський, бо — мовляв — Польщі вистарчає ризький договір, а врештою

„трактат невтральности не може бути заключений виключно між Росією і Польщею, але мусить давати ґарантію безпеки всіх сусідніх держав".

Кого саме розуміти під „всіми сусідніми державами",—пояснював тоді півофіційний орган польського міністерства закорд. справ „Глос Правди", пишучи:

„Квестія (неагресії) стоїть у площині всього европейського сходу, якому забезпечити мир — це головний предмет журби Річпосполитої. І тому між ніякою з держав, що сусідують з Росією і нею, не можуть бути підписані умови про неагресію, які могли би поставити в гірше положення котру-небудь з держав, що находиться в тій самій ситуації".

Та заки Річпосполита спромоглася „забезпечити мир всьому европейському сходові", дня 28. вересня ц. р. наступив в Москві акт, яким хто інший вирвав Польщі „мирну" ініціятиву.

Радянсько-литовську умову спершу байдужо трактувала польська дипльоматія і преса, не привязуючи до неї, щонайменше назверх, більшої ваги. Аж в останніх двох днях зароїлася польська преса трівожними вістками, а польська дипльоматія розпочала кроки, які вказують на далекосяглість радянсько-литовського порозуміння. Премієр-диктатор Пілсудський відбуває таємні наради з британським амбасадором у Варшаві Макс-Міллером, мін. Залеський приготовляє дві ноти: до литовського уряду і Ліги Націй, бо — мовляв — згаданий трактат містить в собі суперечности з арт. 16 статуту Ліги Націй.

Радянсько-литовський пакт з 28. вересня 1926 підтверджує радянсько-литовську умову з 12. липня 1920 р. про признання Рад. Союзом Виленщини Литві. Як відомо, Виленщина — це найбільша литовська рана. Польща походом „збунтованого" ген. Желіговського в р. 1921 анектувала Вильно, прастару литовську столицю, а Ліга Націй санкціонувала цей польський замах. Безнастанні відзиви Литви до Ліги Націй в справі перевірки її постанови були безуспішні. Загарбання Вильна Польщею постійно підсичувало напруження польсько-литовських відносин. До тогож в останньому часі зявилися вістки, що внаслідок туарійських розмов (підготовлюваної німецько-французької співпраці) з одного боку та намаганням Англії заспокоїти німецькі аспірації на сході з другого, — має наступити захоплення Польщею Клайпеди в заміну за віддачу Німеччині Данціґу. В тому положенні не мала Литва іншого виходу, як звернутися на схід, в Москву, яка не лише пактом з 28. вересня 1926 забезпечила її непорушність її території, але й заспокоювала національну амбіцію Литовців, відмовляючись признати рішення Ліги Націй в справі Вильна

chodzą panienki posłuchać muzyki albo dać się naperfumować".

І в тому міститься запорука нашого успіху. Ми, що заселюємо нашу територію мусимо зрозуміти, що на нашій землі все мусить діятися для нас і через нас. Це розуміє прекрасно чужий промисловець, але дуже часто ми самі не хочемо цього зрозуміти. Колиб наш загал, як слід це розумів, то певно „Слово Польске" не важилося би писати, що фірми, які підшиваються під польські, зявилися на ярмарку в Станиславові як українські, бо воно добре знає, хто у нас є дійсним консументом і що з природи річи на українській національній території треба польським промисловцям і купцям запобігати ласки українського консумента, а не навпаки. Та це буде лише тоді можливе, коли територіяльна нація знатиме свої права і обовязки і вмітиме оцінити свою силу.

Перед українським ярмарком на українській землі певна майбутність. Вибраний в Станиславові комітет для надання постійної форми започаткованому великому ділові певно небавом приступить до здійснення свого завдання.

З. Пеленський.

НОВИНКИ.

— **Перед Народнім Зїздом.** Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання просить нас помістити отсей комунікат:

Взивається всі повітові партійні управи (Повітові Народні Комітети) скликати в місяці жовтні Зїзди та вибрати делегатів на Народний (Краєвий) Зїзд, який відбудеться в першій половині листопада ц. р. Кожний політичний повіт вибирає стільки делеґатів, скільки обіймає судових повітів. До участи в Зїзді будуть допущені тільки вибрані, наперед зголошені делеґати на основі окремих леґітимацій, крім тих, що є управнені до участи в Зїзді на основі Організаційного Статуту УНДО. — *Львів, 4. жовтня 1926.* За Секретаріят Українського Національно-Демократичного Обєднання:

Володимир Целевич.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфіскувано другу половину статті „Два світи". Це 92. чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Нова станиця у Львові.** У неділю 10-го жовтня відбудеться посвячення новобудованого дому читальні „Просвіти" Личаківського передмістя в 12-ій год. пол. при вулиці Крупярській 15 (біля церкви св. Петра і Павла). Служба Божа в церкві св. Петра і Павла почнеться в 10-ій рано. При посвяченні сподіються присутности Митрополита. Промовлятимуть: від „Т-ва Просвіти" проф. М. Галущинський, від організації м. Львова: п. І. Лішинський, голова комітету будови п. Е. Гнат. Комітет будови прохає львівських громадян явитись якнайчисленніше на тому святі.

— **Відкриття Заліщик.** Польська преса розписується останніми часами багато про Заліщики, називаючи їх „польською Ривєрою над Дністром". Незвичайно корисні кліматичні умовини Заліщик, де квітнуть брескви, жерделі та виноград, притягають від довшого часу літників і недужих. Минулого сезону було там з Польщі з дві тисячі гостей. Нема сумніву, що ріжні хитрі підприємці будуть тепер робити енерґійні спроби, щоби викупити від наших людей ґрунта та доми за безцін на будівлю ресторанів, пансіонів і саматорій. Заліщицькі громадяне не повинні позбуватись свого майна в чужі руки.

— **Де не гинуть наші люде...** Американський орган закарпатських Українців „Просвіта" подає довгу лісту наших закарпатських земляків, що найшли смерть у часі недавньої катастрофи в копальні вугля в місцевости Климері. В спис погибших робітників-шахтерів находимо м. ин. 44-літнього Михайла Куцика з Імреґу (Землинщина), що згинув разом з двома синами, молодшими хлопцями. Важка доля шахтарських робітників!

Курси для неграмотних у чехословацькій армії. Команда чехословацької армії підтримує від кількох літ інтензивно організацію курсів для неграмотних між молодими вояками. З тих курсів користають головним чином рекрути зі Словаччини і з українського Закарпаття, де неграмотність ще дуже поширена. В мин. році було в чехословацькій армії 2.709 неписьменних. З того 1.715 (або 63 проц.) навчилося зовсім добре читати й писати. По національностям анальфабети розділилися так: Українці 1024, Словаки 1319, Чехи 118, Німці 53.

— **Цигане і мама.** Вчора за львівською пресою передали ми звістку, що троє дівчат Каспшаківних щезло за Личаківською рогачкою. А що дітей наші мами страшать завсіди циганами, то й цим разом виринув здогад, що їх пірвали цигане. Так немов би цигане не мали досить клопоту з власними дітьми! Нині тайна розяснюється: дівчата погнівались на свою маму, яка є надто гостра і крадькома виїхали до свого вуйка до Камінки струмілової. Повчаюча пригода! Після війни і родичі втратили терпець і діти сильно „змодернізувались".

— **Хто подусить — дістане.** В 8. числі „Orędnika urzędowego" Л. Шк. Кураторії находимо оповістку: „W powiecie horodeńskim całe nauczycielstwo bez wyjątku jest członkiem Ligi OPP. i od pierwszej chwili wszczęcia tej akcji po dzień 31. maja 1926 złożyło tytułem składek kwotę 1090 złotych. — Цікаво знати би, чи наше українське учительство Городенщини є без вunited членами „Просвіти" або „Рідної Школи" і скільки зложило на народні цілі. В тім самім числі: „Z okazji święta narodowego 3. maja inspektorat szkolny w Brzeżanach zebrał wśród nauczycielstwa i wysłał kwotę 50 zł. na rzecz TSL, tudzież kwotę 37 zł. 60 gr. na rzecz komitetu budowy gimnazjum K. E. w Brzuchowicach". Цікаво знатиб, кілько в тій збірці є нашого українського гроша.

— **Ласі на фальшиве золото.** Часи важкі, але купців, ласих на „оказійні" предмети є все ще досить. У Львові на вулицях повторяються надалі випадки продажі перстенів і годинників з фальшивого золота за грубі гроші. Міські ошуканці вибирають собі на жертву селян або приїжджих чужинців, які не знають цього простого способу.

— **Темна хроніка.** Варшавський окружний карний суд засудив аспіранта політичної поліції Павловського на рік вязниці за зраду урядових тайн. — Бандит Зелінський гуляє надалі по селах і містечках, ховаючись перед варшавською поліцією і грабуючи. — У Зборівниках жовківського повіту вбили селянина Кобрина. — У Львові почалася розправа проти дідича А. Л. Бейлиха, бувшого інспектора міських лісів в Яричові Новім. 42 осіб є пошкодованих. Бейлих мав від повітового бюра відбудови розділювати дрова між бідних селян; замісць цього він брав дерево собі, а в списках поміщував фальшиві прізвища та цифри. За крадені гроші купив собі великий фільварок і є тепер паном. — 10 літ тяжкої вязниці дістав бандит Целінський, званий теж Лісоцьким, за грабунок з перед кількох місяців при вул. Шевченка 8. Целінський зайшовши до хати сторожа, застав там тоді його дочку Бобківну і сокирою хотів убити її, коли вона почала кликати помочі.

— **Чудові печери** відкрили у словацькім селі, Деманова. Вони є куди кращі як славні печери в Адельсберґу. Новововідкриті підземельні коридори мають в одним місці стіжок на 300 метрів і цілий ряд кришталевих саль, незвичайно гармонійно складених з 25 сталяктитовими стовпами. Стіни грають міливими кольорами, мов найкращий мармур; є там поверхи озерця, а навіть скаменілі дерева. До цього часу вони ще не зовсім прослідженi.

— **Сучасні рекорди.** Немає дня, щоби европейська преса не приносила звістки про якийсь новий нечуваний рекорд. Саме читаємо, що в Америці якийсь завзятий аматор музики, Бурт грав 60 годин без упину на фортепяні. Навіть не їв і не пив, а тільки курив сигари, які встромлювали йому в губи товариші. Італійський танцюрист Фернандо протанцював недавно 130 годин без відпочинку. На верх паризької вежі Айфля бігло в перегонах кілька осіб і переможець перебіг 730 ступнів в 3 хвилинах і 4 секундах. Льондонський носій тягарів перейшов пішки 70 км. з відром на голові, що мало 9 літрів. Якийсь англійський коваль Гесс тягнув два великі вози з Портсместу до Нюкаель себто на просторі 120 км. Якийсь піхотинець Сльон (Англієць) зробив у 1000 годинах 3500 км. ідучи денно 10 годин по три і пів км., а один коваль валив великим молотом 12 годин без упину. Перемоги людини над природою бувають чудесні, але навіщо здалась більшість цих рекордів? Чи не краще було би встановити рекорд економічної відбудови Европи?

— **„Свобода"** ч. 30. містить Здобуваймо знання! Будь Українцем! Боротьба за владу. З організаційного руху. Боримся з темнотою. Поляки між собою. Ювилей М. Грушевського. Безперервність обовязку. Що чувати у світі. Новинки. Скандальний виступ радикального кириншіка. Еміґраційні вісти. Господарські вісти. Нові книжки і видання. Дописи з краю.

Всячина.

Злодій у великім стилю. У Парижі арештували виїмкового злочинця, Жорж Ремеса, відомого під назвою „чоловіка зі сто масками". Не було професії, в якій він не виступав би, починаючи від носія до консуля, від комівояжера до лікаря перського шаха. З усіх цих професій заробив він 4 міл. франків у Франції, не минаючи Альжиру та Марока. Його засудили разом на 102 літ вязниці, але це видалось йому за довгою карою і він відсидів лише сім місяців, хоча арештували його вісім разів. Первісна професія Ремеса була акробата в цирку „чоловіка-вужа". Він мав таку зручність, що після кількох днів побуту у вязниці, втікав. Від кількох місяців за ним шукали сотки детективів. Його увязнили в Руен, коли міняв тисяч франків так зручно, що і банкнот ховав собі і дрібні. У крамниці був випадково поліційний агент, який його арештував, але навіть при помочі поліційної варти не встиг завести його на поліцію, бо Ремес утік по дорозі. Він повторив свою штуку з 1000 фр. зараз на другий день і третій, а увязнений на четвертий утік з вязниці. При помочі нанятого авта втік, запрохуючи по дорозі шофера на чарочку. Поїхав до купелевого місця Екс Ле Бен і там крадене авто продав трьом особам одночасно по 20.000 фр. і продовжував як офіцер міняти 1000 франківки. Одночасно грав у місцевім касині і звідти покрав два портфелі, одно фракове вбрання і дороге футро. Арештували його в Ліоні; він повинився до деяких крадіжей і як звичайно заявив спокійно слідчому судді, що готов заложитись з ним за 1000 фр., що довше як тиждень у вязниці сидіти не буде.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Єсевського у складі 30 осіб виступає:
Пятниця 8.X. Львів.
Субота 9.X. Яворів.
Неділя 10.X. Яворів. 193 49-?

Читальня „Просвіти" городецького передмістя влаштовує в суботу 9. жовтня ц. р. в салі Муз. Інституту ім. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5. з нагоди місяця книжки Святочний Вечір з слідуючою програмою: 1) М. Лисенко-Франко: Гимн (Вічний революціонер) оркестра, 2) Вступне слово — проф. М. Бабин, 3) а) Шевченко-Волошин: Чого мені тяжко — хор, б) Шевченко-Колесса: „На музиці" — хор, 4) Мих. Галущинський: Значіння книжки в освітно вихованій праці — реферат. — Павза. — 5) а) Мендельсон: „На воді", хор, б Франц Оттон: „Серенада" — хор, 6) Л. Українка: „Досвітні вогні" — деклямація Н. Матулівна, 7) а) Лисенко: Ой пущу я коничenька — хор, б) Людкевич: „Ой на горі горі! — хор, 8) В. Бобинський: Спів крилатих кентаврів — гуртова деклямація, 9) Ярославенко: Марш — орхестра. — Хорові точки виконає хор під управою п. Купчинського. — Музичні точки власна орхестра. Початок в год. 6. вечером. — Білети в ціні 50 сот. — 2 зол.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

округу. Кожна така школа, як там її звуть, з господарським ухилом дістане окремий земельний наділ для практичного ведення зразкового господарства при школі силами учителів і учеників.

По широкому світі.

Німецькі міністри в уряді Чехословаччини? „Народні Освобозені" подає, що новий чехословацький уряд складатиметься з 15 міністрів. У тому числі буде 6 фахівців і 9 парляментаристів. Між фахівцями буде двох міністрів, що у відповіднім часі мають уступити на те, щоб на їх місце увійшли до кабінету два Німці, члени аграрних партій. Німецькі партії реклямують для себе міністерство освіти й міністерство почт і телеграфів. Німецькими кандидатами на міністрів називають д-ра Спіжу і д-ра Маєр-Гартунга. Премієром має стати знов д-р Свегля.

Стріча Мусолінія з Бріяном. До Парижа наспіли з Риму вістки, що Мусоліні звернувся за посередництвом французького амбасадора до Бріяна з предложенням спільної конференції. Мусоліні бажає, щоби стріча відбулася в Італії. Місце і речинець конференції усталиться в порозумінні з італійським амбасадором у Парижі.

Паневропейська унія і Англія та СРСР. В резолюції політ. комісії паневропейського конгресу у справі взаємин з Англією і СРСР, сказано, що всяка розвязка паневропейського питання мусить брати під увагу тісні взаємини географічні, історичні, економічні й культурні, що лучать Англію і СРСР з рештою Европи. Одначе останнє рішення, чи Англія і СРСР мають бути членами паневропейського союзу держав, є їх власною справою. Паневропейська унія визнає й бере під увагу істнуючі для британської імперії і СРСР трудноші лучитися односторонно на однім континенті. Унія відкидає в принціпі всяке агресивне становище супроти инших держав або їх груп, а одинокою її метою є тревала забезпека европейського мира й економічного добробуту при помочі союзу всіх европейських народів.

Замісць полеміки.

Відповідь „Раді".

Від д-ра Володимира Охримовича дістали ми до поміщення отсе письмо:

Спонуканий прилюдним відзивом, звернелим поіменно до мене, а поміщеним в статті часопису „Рада" з дати: Львів, 30. вересня 1926 р. ч. 70 (90) під заголовком „Обєднання чи розєднання", — уважаю моїм громадянським обовязком у відповідь на ту статтю подати до відомости громадянства отсе п о я с н е н н я:

1) Стверджую, що я не є видавцем „Діла", ані не є ним д-р Куровець. Видавцем „Діла" є кооператива „Видавнича Спілка „Діло" у Львові" якої органами є дирекція, надзірна рада і головний редактор, а крім того на основі ухвали надзірної ради має застережений вплив на політичний напрям „Діла" також Центральний Комітет „Українського Національно-Демократичного Обєднання", в якому то Комітеті засідають також і співвидавці та співробітники часопису „Рада". Вправді від недавного часу також і я належу до надзірної ради Видавничої Спілки „Діло" як один із сімох її членів, та коли зважиться, що зміст і напрям „Діла" залежить від чотирьох чинників (Центральний Комітет, головний редактор, дирекція і надзірна рада), а я є лише семою частиною одного з тих чотирьох чинників, то річ ясна, що мій вплив на зміст і напрям „Діла" є мінімальний, не богато більший, як вплив тих співвидавців і співробітників часопису „Рада", що засідають в Центральному Комітеті УНДО.

2) Стверджую, що стаття, надрукована в „Ділі" з дня 23. вересня 1926 р. ч. 210 під заголовком „Замітки і відгуки" появилася без моєї волі і без моєї відомости, та що я тої статті перед її надрукованням ані не читав, ані не знав про неї.

3) На основі обох вище наведених фактів стверджую, що я ніяк не можу бути відповідальним ані за зміст статті поміщеної в 210 числі „Діла", ані за її появу, одначе мимо того можу оправдати появу і зміст тої статті з уваги на те, що та стаття була спровокована безнастанними інсинуаціями і клеветами, друкованими від шістьох літ в „незалежницьких" часописах, як „Український Прапор", „Нова Рада", „Українське Слово", „Наш Прапор", „Рада" і инших.

4) Стверджую, що ті щойно означені „незалежницькі" часописи називали мене „Ефіяльтом", „народнім зрадником", „запроданцем" — і тому не може мене зворушити великодушність „Ради", коли вона запевнює мене, що „хоч би я вигадав ще десять автономій і хоч би я капітулював без всякої автономії, то мимо того „Рада" не попає мене словом „люди"". Ясно, що це слово є дуже невинне в порівнанні з епітетами, якими обдаровували мене панове „незалежники".

5) Стверджую, що теперішній головний редактор „Діла" п. Ф. Федорців не один раз писав і друкував в „Ділі" статті, в яких віддавав належну честь і пошану заслугам і прикметам наших народніх провідників, також і тих, що їх тепер автор статті, поміщеної в 70 (90) числі „Ради" з 30. IX. 1926, боронить, дарма, що той самий автор не один раз обкидував їх безпідставно далеко гіршими епітетами ніж слово „люди". Це дуже гарно, що він хоче тепер направити давно заподіяну кривду, але не повинен того робити коштом чести других людей.

6) Стверджую, що в згаданій статті „Ради" з 30. IX. 1926 ч. 70 (90) представлено перебіг одного засідання Народнього Комітету, відбутого в зимі з 1921 р. на 1922 р., цілком неправдиво і перекручено, бо на тім засіданні „один український дипльомат" до тогож дипльомат уряду д-ра Петрушевича, зовсім не пропаґував східної орієнтації, лише виказував, що антанта а зосібна Франція зовсім не має наміру творити зі Східної Галичини окремої держави, ані навіть окремої автономічної провінції під своїм протекторатом, лише м а є н а м і р в і д д а т и С х і д н у Г а л и ч и н у б е з з а с т е р е ж е н ь і б е з г а р а н т і й п і д в л а д у т р е т ь о ї (б і л о ї) Р о с і ї, яка скорше чи пізніше перейме владу по більшовиках; далі виказував той дипльомат, що антанта, а зосібна Франція орієнтуються на Денікіна і на третю Росію та з того становища він остро критикував політику і дипльоматію нашого східно-галицького уряду. Правда, що по тім рефераті одного українського дипльомата, п. Ф. Федорців виголосив свій корреферат, одначе сталося це не на тім самім засіданні, лише на слідуючім, і не на припоручення д-ра В. Бачинського, який тоді навіть не був головою Нар. Комітету, а лише в заступстві тодішнього голови пок. Івана Кивелюка проводив на засіданні, — але сталося це на припоручення цілого Народнього Комітету для підготовлення дискусії на слідуючому засіданні. Правда, що п. Ф. Федорців у своїм рефераті всякими арґументами поборював орієнтацію на Денікіна і на третю Росію головно з уваги на придніпрянських Українців і на ідею соборности та незалежности, одначе є неправдою, будьто би п. Ф. Федорців або д-р С. Баран заявилися тоді за негайною потребою признання польської державности або за негайним розпочаттям переговорів з польським урядом і за висилкою делеґації до Варшави.

7) Стверджую, що п. Ф. Федорців ізза цілковитої фізичної нездатности до військової служби ніколи при війську не служив і навіть за воєнних австрійських часів не був потяганий до військової повинности, а тої отже причини також і до української армії не міг зголошуватися, — одначе на основі моїх безпосередніх помічень мушу ствердити, що в часі російської інвазії (головно у вересні 1914 р.) і в часі листопадового перевороту (перед і по 1. листопада 1918 р.) п. Ф. Федорців ділом проявив велику цивільну відвагу і незвичайне почуття національного обовязку, за що я мушу його високо цінити і поважати помимо деяких його хиб, від яких зрештою ніхто не є вільний.

8) Стверджую, що в згаданій вище статті „Ради" з 30. IX. 1926 ч. 70 (90), як також в її продовженні у слідуючім числі „Ради" п. з. „Хто винуватий" знаходиться забогато неправдивих і несправедливих закидів, звернених проти „автономістів" і „загравістів". Полемізувати з тими закидами не маю ані охоти, ані потреби, ані обовязку і тому обмежуся покищо до вище поданих фактичних пояснень.

У Львові, дня 7. жовтня 1926 р.

Д-р В. Охримович.

На шляху економічного розвитку.

З приводу Українського Ярмарку в Станиславові.

Другий Український Ярмарок у Станиславові — це безперечно крок вперед в нашім повоєннім економічнім розвитку.

Війна, що велася увесь час на нашій національній території, знищила наш передвоєнний господарський доробок. Підчас війни західні краї Австрії не лише не були паражені на її руйнуючі наслідки, але — навпаки — збогачувалися ще війною, будучи головним доставцем потрібних воєнних матеріялів.

Війна, коротка доба нашої державности, а також наше положення в Польщі виявили, що нам треба здубувати міцні основи, що нам треба стати підметом, а не предметом господарського життя на цілій нашій національній території. Дотеперішня дійсність доказує, що на нашій національній території організатором господарського життя є хтось другий, а не ми. Чужі елементи творять господарське життя на нашій землі і ставлять нас в положення чи то споживача, чи байдужого глядача.

Промисл і торговля на нашій території в чужих руках з консумційним призначенням — для нас. Наша територія є кольоніяльним тереном для чужого елементу. З витворених на нашій території вартостей користають чужинці. Ми не лише їх не витворюємо, але вони навіть не переходять до консумційної маси через наші руки. Ми не здатні обслужити себе.

Може хтось сказати: ми нарід хліборобський, ми творимо рільничі продукти, ми оремо, сіємо, збираємо плоди. Поминувши спосіб рільної господарки, веденої нашими селянами, так в дійсности є. Одначе надвишка рільної продукції, яку призначує хлібороб на продаж покривши власні потреби, йде в світ вже не через наші руки; це залагоджує нам за дорогі гроші чужинець. Торговля нашими продуктами в чужих руках, в руках тих, що не сіють, не орють, але за те мають величезні доходи з плодів нашої землі і праці наших рук. Перерібка рільних продуктів нашої землі також у чужих руках. Бо чи маємо великі млини, цукроварні, горальні, фабрики картопляної муки, фабрики яринних консерв або які инші фабрики, звязані з хліборобством? Наші хліборобські продукти з підставою добробуту чужинців. Така є дійсність. Тяжка праця нашого народу є підставою добробуту чужинців на нашій землі. А право на майбутність має лише та нація, що зуміє свою працю обернути в свою користь. Тих, що на когось працюють, світ потребує, але лише як рабів. Вислідом інстинктового пізнання твердої дійсности і потреб нашої майбутности є станиславівський ярмарок.

Коли дивимося на наш станиславівський Ярмарок, то мусимо собі сказати, що в порівнанні до нашої території, скількости нашого населення, а навіть до нашого економічного розвитку — це мініатура мініатури.

Його вага в чому иншому. В здоровій душі, в ідейному пориві. Таким чином посіяне здорове зерно. Тепер приходить черга на наше громадянство, а в першу чергу на наші економічні централі, використати творчу думку для цілої нашої країни, і це буде вповні відповідати намірам ініціяторів українського Ярмарку в Станиславові.

Та одночасно зявляється питання чи перед нашими ярмарками є майбутність, чи не буде з ними так, як зі „Східними Торгами", що з року на рік стають меншими і вдержуються вже лише завдяки допомозі держави і магістрату міста Львова.

Господарське життя не зносить ніяких штучних творів, що не відповідають вимогам економічних відносин. Господарське життя і його льоґіка не знають ніяких скоків. Воно не дається нагинати до ніяких політичних експериментів. Його можна тільки спрямовувати на відповідні шляхи, але лише такі, які є виплином життєвої дійсности.

Творити у Львові, центрі непольської національної території, в місті, яке до тогож належить до держави господарсько відсталої і невпорядкованої, міжнародній ярмарок, не є потреба господарського життя і створених відносин. „Східні Торги", мали послужити перед світом як доказ польської економічної творчої праці на „Сході" й в користь Европи. „Торги" започатковано в той час, коли важилася доля Сх. Галичини. Треба було антанті показати, що через Львів отворить Польща для Західної Европи, так спрагненої збуту свого надміру промислових виробів — єдину догідну дорогу на Схід.

Господарське життя і тим разом не признало політичних „тріків" і перейшло над „Торгами" до денного порядку. Теперішня економічна сполука заходу зі сходом минає польський „міст" і йде понад голови Польщі та „Торгів" у Львові.

Ось так львівський „міжнародній ярмарок" найшовся цілком поза скобками світового господарського життя, втратив свою мету і тому не вважаючи на всі зусилля польських політиків, мусів засітитися. Ми не думаємо наш ярмарок перетворювати в який небудь політичний чинник. Потреба нашого ярмарку-виставки випливає з розвитку і поступу нашого національного економічного життя. Наші ярмарки мають показати нам, в якім обсягу промислу і торговлі ми поступили вперед. Вони мають виявити ширшій громаді, які товари ми вже продукуємо власними силами, які товари можна набувати в наших купців. Ярмарки мають звязати наше широке громадянство з нашим промислом і торговлею, показати нашому загалові постійний поступ на економічному полі та переконати його, що економічний розвиток є запорукою добробуту кращої майбутности.

Наші ярмарки повинні обіймати наш промисл, ремесло, хліборобство та торговлю. Покищо наші ярмарки не можуть обмежитися виключно до промислу чи ремесла, як це буває на світових „зразкових ярмарках", де беруть участь лише продуценти. На такі ярмарки ще не прийшла у нас пора, це пісня майбутности. Нам треба творити те, що вимагає наше господарське життя в своїй теперішній стадії розвитку.

Такі ярмарки мають у нас майбутність. Вони будуть господарсько корисні для продуцента і купця (кооперативи чи індивідуального торговця) та консумента, нашого широкого загалу. А що є господарсько корисне, це має перед собою запевнений успіх.

Одночасно ми добре знаємо, що економічне життя не є виключне, що кожний нарід не може сам всі потрібні для себе товари продукувати, бо не все на це дозволяють господарські відносини. Світова господарка спирається на виміні матеріяльних дібр. Тому нація, що хоче сама організувати своє господарське життя, мусить вміти взяти в руки на своїй території чинности обміну продуктами поміж народами. З тих причин на наших ярмарках мусимо допустити продукти, які ще не продукуємо, або на яких продукцію дозволять господарські відносини краю. Таким чином продуценти инших народів матимуть інтерес доставляти свої продукти нам через наші установи, а не, як досі за посередством нам чужих і в більшости ворожих елементів.

Певну майбутність наших ярмарків доказує вислів директора одної з найбільших фабрик рільничих машин в Польщі, який в цьому році хотів виставляти в Станиславові свої машини. „Na wasze jarmarki przychodzą chłopi, konsumenci mego towaru na „lwowskie Targi" przy

Рад. Союз теж вдоволений з пакту з Литвою, уважаючи його з одного боку проривом зручно підготовлюваного Англією антирадянського фронту, а з другого вступом до підписання таких же умов з Латвією, Естонією і Финляндією. Таким чином антирадянський ланцюг, якого завязне кільце починалося у Варшаві, а який простягався здовж Балтику, прорвано в Ковні. Маленька Литва поставила крапку над і, повертаючи в нівець англійські пляни.

Очевидно, радянсько-литовський пакт поставив Польщу в незвичайно важке положення, розвіваючи її надії на транзит між Сходом і Заходом, на піддержку польського промислу через виторгування від Рад. Союзу пригожих для себе торговельних умов, на здобуття від Литви догіднішого доступу до моря і на одноцілість всього балтійського фронту з Польщею проти Рад. Союзу. Також поставлення знаку запиту над Вильном не належить до приємностей. І тому то тепер вімається такий галас з приводу радянсько-литовського пакту, і тому Льондон через паризький „Тан“ (бажану опінію якого можна кожної хвилі здобути за добрі гроші!) говорить про те, що уступ про Вильно є явною суперечністю з рижським трактатом та що радянсько-литовський пакт є антитезою консолідації мирних відносин на Сході.

Московський пакт з 28. вересня 1926 є безсумнівним успіхом радянської дипльоматії, бо в зародку нищить всі спроби створити великий протирадянський бльок. Цим пактом відвертає від себе Рад. Союз одну з найбільших небезпек, яка звявлялася для нього в останніх літах. Та умісцевлюючи Польщу в її дотеперішніх, крайно невигідних границях і не даючи їй спромоги вступити на шлях господарського розцвіту, Рад. Союз на довші літа утверджує рижську границю, ще раз кладучи крапку над і рижського трактату.

Свято української культури.

Величавий ювилей проф. М. Грушевського.

(Власна телеграма).

Київ, 5. жовтня 1926.

Свято загальне і величаве. Вчора в салі університету зібралася тисяча запрошених осіб. Проф. Грушевського витають грімкими оплесками. Проф. К. Студинський промовляв четвертий з ряду. Зривається буря оплесків, бо говорить Галичанин. Привіти тревали від 12 год. рано до 5 пополудні. Кілька соток привітів не відчитувано, а тільки подано до відома. Між ними багато від Академій Наук цілого світу, від краківської Академії, львівського університету і семинаря польського права. Промовляли проф. Пічета з Минська по білоруськи і відпоручник Литви по литовськи й українськи. Проф. Свєнціцького теж витають громовими оплесками. З усіх усюдів Галичини багато привітів. З Чехослов. чинни багато привітів чеських і українських. Коли проф. Грушевський виходив зі свята і сідав до авта, зібрана публика уставлена в ряди, прощала його безперервними окликами в його честь. Увечері був святочний пир, що протягнувся до пізної ночі. Промовляло багато бесідників. Зворушений відповідав проф. Грушевський. Словом—велике свято української культури.

Загострення відносин в Компартії.

Вчерашні телеграми принесли вістку про те, що Троцький став явно по стороні теперішньої опозиції, тобто по стороні Зіновєва. Троцький мав заявити, що приступає до активної праці в опозиції. Що вплинуло на таку заяву Троцького, покищо не відомо. Та мусіло це бути щось дуже важне, коли він не завагався почати політичну співпрацю з недавним своїм найбільшим ворогом Зіновєвом. Між ним і Зіновєвом є, як відомо, значні ідеольогічні ріжниці. Та видно, що боротьба проти теперішнього Центрального Комітету Партії, чи краще проти його політичного бюра, членом якого є Троцький, і тепер стала для нього неминучою. І ця боротьба наказала йому співпрацю навіть з таким вчорашнім противником як Зіновєв.

Найновіше число „Прагер Прессе“ приносить з Москви інформації про збільшену активність опозиції. Ця активність виявляється в тому, що опозиція при всякій нагоді комуністичних зборів намагається спровокувати прилюдну дискусію на тему теперішньої політики політбюра. Дня 1-го жовтня намагався спровокувати її на зборах комуністів одної московської дільниці член опозиції Сапронов в товаристві цілої групи своїх прихильників. Одначе приклонники партійної більшости до дискусії не допустили.

Того самого вечера взяли участь у зборах комуністів у фабриці „Авіопрібор“ члени опозиції Зіновєв, Пятаков і Смігла. Були там також Троцький, Радек (?) і Сапронов. Всі вони виступали на тих зборах зі завзятою критикою політики політбюра й останніх постанов Центрального Комітету. На зборах переважали прихильники теперішньої політики Центр. Комітету і вони припинили дискусію.

Московське політбюро скликало негайно по тих подіях окреме засідання та приняло в тій справі таку постанову:

Провідники опозиції нарушили й зневажили в грубий спосіб останні постанови плєнуму Центрального Комітету Партії, і тим самим нарушили партійну дисципліну, хоч її повинні придержуватись та за всяку ціну боронити перш за все члени центрального комітету, якими є названі провідники. Вони покривають свої вчинки перфідними фразами про партійну єдність і ведуть при тім фракційну політику та підготовляють розкол у партії. Такі підготування до розколу партії вважає московська екзекутива партії звичайним злочином проти партії. Таке поступування треба вважати за кпини з партійних постанов, партійного зїзду, Центрального комітету і центральної контрольної комісії. Партійна екзекутива взиває всіх членів партії до енергійної боротьби з такими партійними злочинцями, що важку господарську працю намагаються зруйнувати своїми виступами і вірять, що завдяки їх старим заслугам для партії та високим становищам, що їх займали в партії, їм усе дозволене. Московський Партійний Виконком взиває усі партійні організації, щоби до таких дискусій, як названі, не допускали за ніяку ціну.

Та сама „Прагер Прессе“ інформує, що партійна опозиція почала між своїми членами грошеву збірку на цілі боротьби з теперішнім напрямком політики та з його реалізаторами, що засідають в політичному бюрі партії та мають більшість у Центральному Комітеті.

Лист з Парижа.

Концерт в память Івана Франка.

Париж, 28. IX. 1926.

Ніхто мабуть навіть не уявляє собі, яка маса Українців перебуває тепер у Франції. Нараховують їх на 20 до 30 тисяч. В одному Парижі є до 3 тисячі Українців. Та, на жаль, хоч така велика скількість Українців у Франції, не можна сказати, щоб життя Українців було дуже активне. В більшости все українство розбите на дрібні громади, які звичайно між собою ворогують і тому до більш замітної акції на полі культурно-просвітнім і політичнім не приходить. Єдине, що заставляє про Українців тут говорити, це якенебудь свято-концерт, що його уладжує українська кольонія. В цьому відношенні наша кольонія забуває сварки і такі свята бувають дуже великі. Таке свято-концерт було в березні в память Шевченка, що його влаштувала Українська Громада у Франції. Друге-ж таке велике свято, що теж влаштувала та сама Громада, відбулося 25. вересня ц. р. в честь Івана Франка.

До організації цього свята Українська Громада у Франції з ініціятиви голови Громади п. Стасєва приступила ще в місяці квітні, покликуючи до того спеціяльний комітет у складі п. І. Стасєва й инших представників еміграції: інж. Плевака, студентки Авдикович, п. Ісаєвича та Фурси. Іззи слабого почуття громадського обовязку та ріжних інтриг справа з святом Франка надовго затягнулась і оце тільки тепер цей концерт відбувся. Місце для концерту вибрано на одному з кращих бульварів Парижа — Сен-Жермен — в салі Географічного Товариства. Ця саля — одна з більш відомих у Парижі, велика, імпозантна, прикрашена цілим рядом фігур світових учених та подорожників.

Задовго до початку свята стала прибувати публика. Для стороннього глядача — образ надзвичайний. Було декілька осіб, які тільки приїхали в Париж, які не вірили своїм очам, щоб українська еміграція була така численна й ріжноманітна. Ще далеко до початку білєти розкуплено і ціла саля була залита публикою. Було біля 700—800 душ.

На сцені з лівого боку прикрашений жовто-блакитною драперією — на постументі — увінчаний лавровим вінком з червоних гірлянд стояв портрет Франка.

Свято почалося рефератом, що його виголосив інж. Плевако. Реферат короткий, але в ньому вірно змальовано творчість Поета і його значіння для відродження українського народу. В слід за рефератом — виступ двох знаменитих в тутешній українській кольонії співачок: п-і Антонович, артистки київської опери і п-і Мілiч. П-і Антонович знана тут не лише українській публиці, але також і паризькій — своїми виступами в головному паризькому державному оперовому театрі. Зазначені артистки проспівали дуетом „Пливе човен“ (Лисенка) і зразу силою і красою своїх голосів викликали ентузіязм в салі. Після них проспівав хор під керуванням п. Миколайчука „Слава йому, Слава“. Диригент і весь хор виступив у народніх строях, що на тлі чужинецької обстановки викликали серед української публики теплі образи далекої і дорогої України.

Друга частина концерту — сольові співи п. Антонович при акомпаніяторі проф. і відомого диригента нашого земляка п. Кічина. П-і Антонович проспівала пісню „Ой богата я“, а на домагання публики ще пару пісень. Після того виступила з декламаціями „Каменярів“ та Прольогу до „Мойсея“ відома артистка державних театрів у Києві, п-і Наталія Дорошенко, дружина проф. Дмитра Дорошенка. Вона ще більш очарувала своїми декламаціями публику. Мені доводилось говорити з Французами, які не розуміють нашої мови і вони заявили, що хоч і не зрозуміли декламацій, але добре зрозуміли ті болі і страждання, які доводиться терпіти українському народові. Публика бурею оплесків викликувала кілька разів п. Дорошенко. Відтак виступив знаменитий віртуоз-бандурист Ємець. Його чудова гра на бандурі просто загіпнотизувала публику. Чогось подібного тутешня наша громада ніколи не чула, тому слова подяки і признання чулися зі всіх сторін, і то навіть від присутніх Французів і инших чужинців.

У третій частині виступав знов хор, що проспівав „Ой пряду“, „Верховино“, „На улиці“ та ще инші пісні. Ця частина концерту хорова — була трохи слабша, ніж перші і тому краще було помістити її не на кінці, а на початку концерту.

Загально — по добірности програми й артистичному виконанні концерт цей — явище неаби яке в житті української кольонії в Парижі. Організація таких концертів сильно спричиняє більшим виступам і активности української еміграції.

Серед публики було багато Французів та инших представників чужинецької кольонії. Була теж відома Італійська соціялістка, родом з України, Анджеліка Балабанова та дружина французького депутата Ернеста Ляфона.

Організація свята концерту в память Франка проходила при повній байдужности, а то й перешкодах від ріжних антигромадських елементів та при повному ухиленні від праці трьох членів комітету. Концерт відбувся завдяки праці голови Української Громади ... Івана Стасєва та інж. Плевака. Слід іще згадати, що на святі присутніми були всі наші групи і всі напрямки, а навіть українські „сменовеховці“, що співали солідарно з усіми гимн „Ще не вмерла Україна“. Не прийшли і цілком зігнорували Франкове свято тільки наші непоправні польонофіли, щоб за їх присутність на концерті Франка не дивилися на них — Боже борони! — косим оком у Варшаві.

Чистий дохід з концерту призначено на будову памятника Франка у Львові.

Іван Когут.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Радянська Україна.

Шкільництво в цифрах.

З органу Центрального Статистичного Уряду „Радянський Статистик“ довідуємося докладно про стан народнього шкільництва на Україні у кінцем 1925 р. Згідно з даними того органу було там усього 17.082 трудових шкіл, в чому 1.246 міських і 15.836 сільських. Перша ступінь (чотири перших роки навчання) нараховувала 15.305 шкіл, друга (при слідуючих роках навчання в так званих школах семилітних) 1.777. Щодо мови навчання або національно ділилися ці школи так: українських було 13.516 (79·1 проц.), в тому міських 546 (43·8 проц.), сільських 12.970 (81·9 проц.). В школах першої ступені відсоток українських шкіл доходить до цифри 82, між школами другої ступені українські школи творять ледви 54·1 відсотків.

Російських шкіл є 1.214, в тому другої ступені аж 279, мішаних українсько-російських є 905, в тому другої ступені 304. Всіх жидівських шкіл є 295, в тім аж 104 другої ступені. Мішаних українсько-жидівських є 63, в тому аж 21 другої ступені. Польських є 192, в тому 17 другої ступ. Німецьких є 345, українсько-німецьких 99, українсько-польських 100, українсько-молдавських 31, инших 49, инших з українською викладовою мовою 6, трьохмовних 18, мішаних шкіл без української мови 196.

Так кажуть цифри. З них бачимо, що перевага українських шкіл слідна в першій ступені, в другій ступені пропорціонально до числа населення перевагу мають не українські, а инші школи. Щож до ілюстрації внутрішніх відносин у школі, то про те містили ми вимки з двох приватніх листів, що їх достаточно змалювали.

Сільсько-господарська освіта.

Недавно відбулася у Харкові всеукраїнська конференція робітників сільсько-господарської освіти. З виголошених на ній рефератів довідуємося, що на Україні є тепер достаточно вищих господарських шкіл, зате зовсім мало господарських шкіл нижчого типу.

В спадщині по старому режімі дістала Україна тільки дві вищих школи (на 20, що істнували в цілій імперії). Щож до середньої та нижчої сільсько-господарської освіти, то по царськім режімі остало всього 7 середніх і 74 нижчих шкіл. Тепер справа представляється дещо инакше. На першому місці стоять сільсько господарські школи. Вони заступлені 7 інститутами і 22 технікумами. Народній Комісаріят освіти звертає тепер пильну увагу на поліпшення якости навчання в тих школах і підготовляє завершення сільсько-господарської освіти. Тим завершенням має стати українська сільсько-господарська академія. Вона повинна обєднати діяльність усіх інститутів і технікумів та надавати їм напрям в науковій праці.

Відносини на полі нижчої сільсько-господарської освіти теж значно поправилися. Перед 5-ти літами було на Україні 109 сільсько господарських шкіл нижчого типу. За пять літ зросла їх кількість до цифри 219 з 16 тисячами учнів. Та все ж не зважаючи на те число їх за низьке. Вони не можуть обслужити господарсько-освітніх потреб населення. І тому вплив школи на розвиток сільського господарства ще надто малий. Народній Комісаріят Освіти хоче ввести сільсько-господарські дисципліни до другої ступені загально-освітніх шкіл т. зв. семирічок. По семирічці прийшов би для тих, що схочуть далі вчитися сільського господарства, тип середньої сільсько-господарської школи в двох варіянтах: с. є професійна і сільсько-господарська т. зв. інтегральна школа з трилітнім курсом навчання. В семирічних трудових школах (друга ступінь) намірають уже цього року ввести сільсько-господарське навчання, але не в усіх, а тільки в 2—3 школах на